

EKONOMSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTA U RIJECI

EkonInfoChecker

Kolegij: Investicijska analiza

Studentica: Veronika Djordjević

Mentorica: Doc. dr. sc. Stella Suljić Nikolaj

JMBAG: 0081182165

1. Uvod

Izjava: „*Evo koliko iznose marže pojedinih proizvoda koje redovito kupujete u trgovinama*“

(Ana Kanazir) iznesena je 14. rujna 2024. godine.

Link: [Evo koliko iznose marže pojedinih proizvoda koje redovito kupujete u trgovinama](#)

Kontekst tvrdnje

Pojava inflacije u svijetu i uvođenje eura kao službenu valutu plaćanja u RH, građani RH sumnjaju u ispravnost cijena na policama. Vlada RH s pomoću tržišne inspekcije Državnog inspektorata RH (DIRH) kontrolira je li trgovci na malo mješovitom robom povećavaju cijene na policama građanima RH. Inflacija utječe na smanjenje kupovne moći građana i zbog toga Vlada intervenira ograničenjem cijena (trgovački lanci u velikoj mjeri su u stranom vlasništvu) kako bi svaki pojedinac sebi mogao omogućiti proizvode koje će zadovoljiti njegove osnovne životne potrebe. Vlada RH u suradnji s Ministarstvom gospodarstva 2023. i 2025. godine ograničila je cijene na sveukupno 70 proizvoda (2023. na 30 proizvoda i 2025. 40 na proizvoda). Provođenjem tržišne inspekcije DIRH-a utvrđene su nepravilnosti kod trgovaca na malo.

Kratki pregled zaključaka

Navedeni članak je u većem djelu istinit (77% prema zaključku studentice) te navodi činjenice iz istraživanja koje je provela Agencija za zaštitu tržišnoga natjecanja (AZTN) prema zadnje dostupnim podacima iz 2023. godine koje je objavila u rujnu 2024. godine. Djelomične činjenice u članku su provjerene i ispravljene te upotpunjene dodatnim tvrdnjama iz različitih baza podataka (DZS, službene objave na stranicama Ministarstva gospodarstva i Hrvatska enciklopedija) koje su provjerene i točne.

Članak je pisan uz malu dozu pristranosti te je u većoj mjeri neutralan. Ograničena je upotreba prijedloga i priloga, navedene su većim djelom jasne i specifične informacije uz djelomično neobjašnjene činjenice. Nema dvosmislenosti u velikoj mjeri te se pošteno prikazuju obje strane. U članku pojedine tvrdnje treba analizirati i usporediti jer ne postoje konkretni podaci koji bi potvrdili točnost napisane tvrdnje, iako su tvrdnje logički točne. Iz članka su izdvojene tri tvrdnje koje je bilo potrebno analizirati i istražiti, a to su:

(5) Neki od najprodavanijih artikala u trgovinama imaju i najveću maržu.

(6) Upravo time trgovci zarađuju.

(7) Tome je tako zbog velikih cijena po kojima oni nabavljaju namirnice.

Prethodne tri tvrdnje na temelju provedenog istraživanja ispravljene su na sljedeći način.

- Činjenica da neki od najprodavanijih artikala u trgovinama imaju i najveću maržu, ne može se potvrditi statistički podacima o najprodavanijim artiklima u trgovinama jer takvi statistički podaci nisu javno objavljeni. Vlada RH je u zadnjih godinu dana zbog inflacije ograničila rast cijena osnovnih proizvoda, ujedno i najtraženijih u hrvatskim kućanstvima (od rujna 2023. Vlada RH je ograničila cijene 30 proizvoda, dok je u veljači 2025. ograničila cijene na dodatnih 40 proizvoda). Ako se usporede cijene koje je ograničila Vlada RH s maržama koje je objavila AZTN, može se zaključiti da neki od najprodavanijih artikala u trgovinama imaju i najveću maržu.
- Činjenica da trgovci zarađuju upravo na visokim maržama je djelomično točna jer je marža razlika između nabavne i prodajne cijene. Prema istraživanju AZTN, prethodno je utvrđeno da su marže na osnovne proizvode (kojima je Vlada RH ograničila cijene) visoke. Međutim, ne može se točno potvrditi navedena činjenica jer ne postoje službeni podaci o tome koji su najprodavaniji artikli u trgovinama. Na temelju toga utvrđuje se da trgovci zarađuju na visokim maržama, iako se točno ne zna koji su to artikli jer takvi podaci nisu javno dostupni.
- Djelomično točna činjenica da su zbog visokih cijena po kojima se nabavljaju namirnice, marže veće, ne može se točno potvrditi jer ne postoje takvi podaci. Hrvatska više uvozi, nego što izvozi i zbog toga proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda u Hrvatskoj nisu reprezentativne za provjeru navedene činjenice iz članka. Prema podacima DZS-a, u siječnju 2023. u Hrvatskoj je inflacija iznosila 12,7%, dok su prema istraživanju AZTN u 2023. marže na pojedine proizvode bile jako visoke. Usporedbom tih dviju analiza, navedena tvrdnja iz članka je točna, iako se ne može točno utvrditi koliko su točno iznosile nabavne cijene trgovaca.

2. Predstavljanje dokaza

1. Proximity (Bliskost)

Mirovina.hr – Digitalni glas umirovljenika koji izvještava o ekonomskim temama, manje je bliska podacima, a time i manje pouzdana od Agencije tržišnog natjecanja ili Državnog zavoda za statistiku koji izravno prikupljaju i objavljuju podatke o ekonomskim kretanjima u državi.

2. Expertise (Stručnost)

U analiziranom članku naveden je autor članka te ništa ne može ukazati na stručnost autora o toj temi jer nije navedena titula autora s kojim bi se moglo povezati da je autor stručan za temu o kojoj piše.

3. Rigour (Tvrdoka/Temeljitost)

Prema istraživanju koje je provedeno radi analiziranja članka podaci su prikupljeni na temelju provedenog istraživanja tržišta prema zadnje dostupnim podacima za 2023. godinu AZTN te Hrvatske enciklopedije i DZS-a.

4. Transparency (Transparentnost)

Izvještaj o trenutnom stanju trgovine na malo mješovitom robom u Hrvatskoj uključuje detaljnu metodologiju, sirove podatke i analizu, koji su javno dostupni i online, što omogućuje drugim ekonomistima da pregledaju i potvrde nalaze. Međutim, navedene tvrdnje iz članka ne mogu se točno potvrditi uz predočavanje točnih dokaza. Također, novinski portali koji objavljuju navedena istraživanja ovisno o aktualnosti u državi mogu navedeno napisati u obliku online članka.

5. Reliability (Pouzdanost)

AZTN provodi prethodno navedeno istraživanje dugi niz godina te se na temelju toga može provjeriti pouzdanost i dosljednost njenih podataka. Osnovana je Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 48/95) te odlukom Hrvatskog sabora od 20. rujna 1995.. Započela je s radom početkom 1997. godine.

Tablica 1 – Provjera činjenica iz članka

Činjenica iz teksta	Provjera činjenice
(1) Marže za pojedine proizvode i namirnice su različite	Prema podacima AZTN marže za pojedine proizvode i namirnice su različite. – podatak je točan Pojedini proizvodi iznose sljedeće marže: meso i mesne prerađevine 23,7% meso peradi i jaja 24,1% pekarski proizvodi (kruh, peciva) 37,2 % mlijeko i mliječni proizvodi 21,4% svježe voće i povrće 29,9% bezalkoholna pića i vode 25,9% konditorski proizvodi (keksi, čokolade, bomboni i dr.) 31,7% osnovni prehrambeni proizvodi (brašno, šećer, riža, rezanci, jestiva ulja i dr.) 24%
(2) Recimo na kruh je marža gotovo 40%, kako pokazuju rezultati istraživanja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.	Marža na kruh prema podacima iz istraživanja koje je provela AZTN iznosi 37,2% - podatak je djelomično točan
(3) Trgovcima ovime rastu prihodi čime su im prošle godine porasli više od milijardu eura	Trgovcima su prošle godine (2024.) prihodi narasli za 1,07 milijardi eura, što je navedeno u provedenom istraživanju tržišta za 2023. koje je provela AZTN i objavila 2024. – podatak je djelomično točan
(4) Kada se uspoređuju 2023. i 2022. godina, vidi se i blago smanjenje prosječne marže u četiri kategorije.	Prema podacima AZTN rezultati istraživanja pokazuju da se u četiri kategorije bilježi blago smanjenje prosječne marže (meso i mesne prerađevine, meso peradi i jaja, mlijeko i mliječni proizvodi, osnovni prehrambeni proizvodi). – podatak je točan

(5) Neki od najprodavanijih artikala u trgovinama imaju i najveću maržu.	Vlada RH je u zadnjih godinu dana zbog inflacije ograničila rast cijena osnovnih proizvoda, ujedno i najtraženijih u hrvatskim kućanstvima (od rujna 2023. Vlada RH je ograničila cijene 30 proizvoda, dok je u veljači 2025. ograničila cijene na dodatnih 40 proizvoda). Ako se usporede cijene koje je ograničila Vlada RH s maržama koje je objavila AZTN, može se zaključiti sljedeće. Marže na pojedine proizvode (zaključuje se i najprodavanije) su: meso i mesne prerađevine 23,7%, meso peradi i jaja 24,1%, pekarski proizvodi (kruh, peciva) 37,2%, mlijeko i mliječni proizvodi 21,4%, svježe
--	---

	voće i povrće 29,9%, bezalkoholna pića i vode 25,9%, konditorski proizvodi (keksi, čokolade, bomboni i dr.) 31,7%, osnovni prehrambeni proizvodi (brašno, šećer, riža, rezanci, jestiva ulja i dr.) 24%. Iz priloženoga je vidljivo da su marže jako visoke. Navedena činjenica iz članka ne može se potkrijepiti konkretnim podacima. Za provjeru navedene tvrdnje koristila se usporedba istraživanja koje je provela AZTN s ograničenim cijenama koje je donijela Vlada RH, objavljeno na stranici Ministarstvo gospodarstva. – podatak je djelomično točan
(6)Upravo time trgovci zarađuju.	Marža je razlika između nabavne i prodajne cijene te da na temelju toga trgovci zarađuju. Visoke marže utječu na dodatan rast cijena proizvoda uz inflaciju, trgovci više zarađuju jer kućanstva bez obzira na cijene kupuju proizvode koji su nužni za zadovoljenje osnovnih životnih potreba. Tržišna inspekcije Državnog inspektorata (DIRH, pristup:16.3.2025.) utvrdila je nepravilnosti u trgovinama. Jedna od nepravilnosti je bila povećanje cijene od onih koje je odredila Vlada RH. – podatak je djelomično točan
(7) Tome je tako zbog velikih cijena po kojima oni nabavljaju namirnice.	Navedena činjenica ne može se u potpunosti provjeriti iz razloga što hrvatska više uvozi nego što izvozi (ne proizvodi dovoljno za izvoz) te iz tog razloga cijene proizvođača poljoprivrednih proizvoda u Hrvatskoj nisu reprezentativne. Činjenica je da su cijene u Hrvatskoj rasle zbog inflacije, te se navedena činjenica iz članka može pripisati tome. U razdoblju od lipnja 2022. do studenog 2022. inflacija je imala rastući trend te je iznosila više od 13%, najveća je bila u studenom 2022. kada je iznosila 13,5%. U prosincu 2022. inflacija se kreće smanjivati sve do 2025. kada je u veljači iznosila 3,7% (padajući trend). U 2023. (siječanj) inflacija je iznosila 12,7%. Navedeno potvrđuje DZS (pristup: 21.3.2025.). – podatak je djelomično točan
(8) Poznato je i koji proizvodi i namirnice imaju najveću maržu.	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf,

	pristup:14.3.2023.) rezultati istraživanja pokazuju kako su prosječne marže za prehrambene proizvode u 2023. godini najviše u kategoriji pekarskih proizvoda i konditorskih proizvoda, a zatim i u kategoriji svježeg voća i povrća te bezalkoholnih pića i vode. – podatak je točan
--	---

(9) Marža je razlika između nabavne i prodajne cijene u trgovinama.	Prema Hrvatskoj enciklopediji marža je razlika između nabavne i prodajne cijene u trgovinama, https://www.enciklopedija.hr/clanak/marza , (pristup: 13.3.2024.) – podatak je točan
(10) Tako je recimo na kruhu marža 37,2 posto.	Prema podacima AZTN marža na kruh iznosi 37,2%. – podatak je točan
(11) Odmah iza kruha je najveća marža na konditorske proizvode 31,7 posto.	Prema podacima AZTN konditorski proizvodi (keksi, čokolade, bomboni i dr.) se nalaze odmah iza kruha po visini marže te marža iznosi 31,7% - podatak je točan
(12) To su proizvodi u sastavu kojih prevladavaju ugljikohidratne sirovine i različiti dodaci	Hrvatska enciklopedija, https://www.enciklopedija.hr/clanak/konditorski-proizvodi (pristup: 14.3.2025.) – podatak je točan
(13) Ovdje spadaju kakao-vi i čokoladni proizvodi, uključujući proizvode slične čokoladi i krem-proizvode, kao i bombone.	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) konditorski proizvodi su keksi, čokolade, bomboni i dr. – podatak je točan

(14) Svježem voću i povrću marža je 29,9%	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) marža na svježe voće i povrće je 29,9%. – podatak je točan
(15) Bezalkoholna pića i vode imaju maržu 25,9%.	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) marža na svježe voće i povrće je 25,9%. – podatak je točan
(16) Meso peradi i jaja 24,1%	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-

	proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) marža na svježe voće i povrće je 24,1%. – podatak je točan
(17) Osnovni prehrambeni proizvodi poput brašna, šećera, riže, rezanaca i jestivih ulja 24%	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) marža na svježe voće i povrće je 24%. – podatak je točan
(18) Meso i mesne prerađevine imaju maržu 23,7%	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) marža na svježe voće i povrće je 23,7%. – podatak je točan
(19) Mlijeko i mliječni proizvodi 21,4%	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) marža na svježe voće i povrće je 21,4%. – podatak je točan
(20) Rezultati su to istraživanja koje je provela Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja.	AZTN je u rujnu 2024. objavila istraživanje o stanju na tržištu u 2023. godini, *Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) – podatak je djelomično točan (nije navedena godina istraživanja AZTN te čitatelj ne zna za koje se razdoblje odnosi izvor)
(21) Prosječne marže za prehrambene proizvode u 2023. godini najviše su u kategoriji pekarskih proizvoda i konditorskih proizvoda, zatim u kategoriji svježeg voća i povrća te bezalkoholnih pića	Prema podacima AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) rezultati istraživanja pokazuju kako su prosječne marže za prehrambene proizvode u 2023. godini najviše u kategoriji pekarskih proizvoda i konditorskih proizvoda, a zatim i u kategoriji svježeg voća i povrća te bezalkoholnih pića i vode. – podatak je točan
(22) Kada se uspoređuju prosječne marže u 2023. u odnosu na 2022. godinu, od osam promatranih kategorija roba, rezultati	Podaci AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-

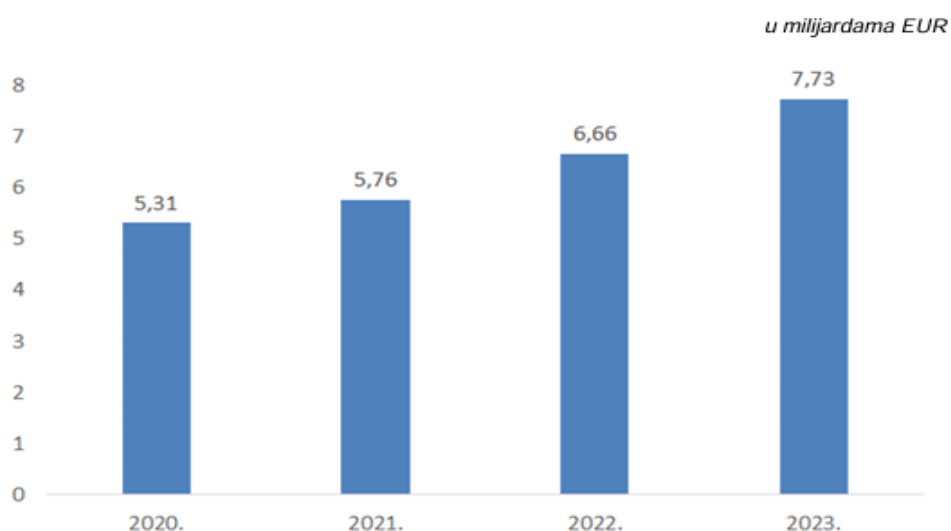
istraživanja pokazuju da se u četiri kategorije bilježi blago smanjenje prosječne marže, a to su u kategorijama meso i mesne prerađevine, meso peradi i jaja, mlijeko i mliječni proizvodi, osnovni prehrambeni proizvodi	domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) potvrđuju navedeno. – podatak je točan
(23) S druge strane, u preostale četiri kategorije se bilježi blago povećanje prosječne marže, a to su: voće i povrće, konditorski proizvodi, bezalkoholna pića i vode te pekarski proizvodi.	Podaci AZTN (*Prikaz-stanja-na-trzistu-trgovine-na-malo-mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf , pristup: 14.3.2023.) potvrđuju navedeno. – podatak je točan

Izvor: Izrada autora prema podacima iz članka

Analiza - Stupčasti (vertikalni) grafikon i grafikon u obliku torte (Pie Chart)

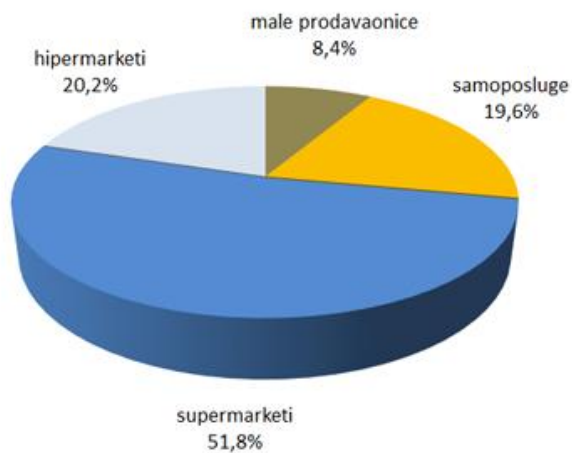
U analizi članka su prikazana tri grafička prikaza, prvi grafički prikaz je stupčasti grafikon koji zbog svoje jednostavnosti i razumljivosti dobro prikazuje rastući trend prihoda trgovaca na malo od 2020. do 2023. godine. Drugi grafički prikaz je u obliku torte te vizualno i učinkovito prikazuje strukturu tržišta trgovine na malo u RH prema ostvarenim prihodima iz 2023. u pojedinom tipu prodajnog mjesta. Treći grafički prikaz je također u obliku torte te prikazuje sveukupnu točnost činjenica iz članka prema utvrđenim kriterijima za provjeru činjenica.

Grafički prikaz 1 – Prihodi iz trgovine na malo mješovitom robom u razdoblju od 2020. do 2023.

Izvor: [Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja](#), (pristup: 14.3.2025.)

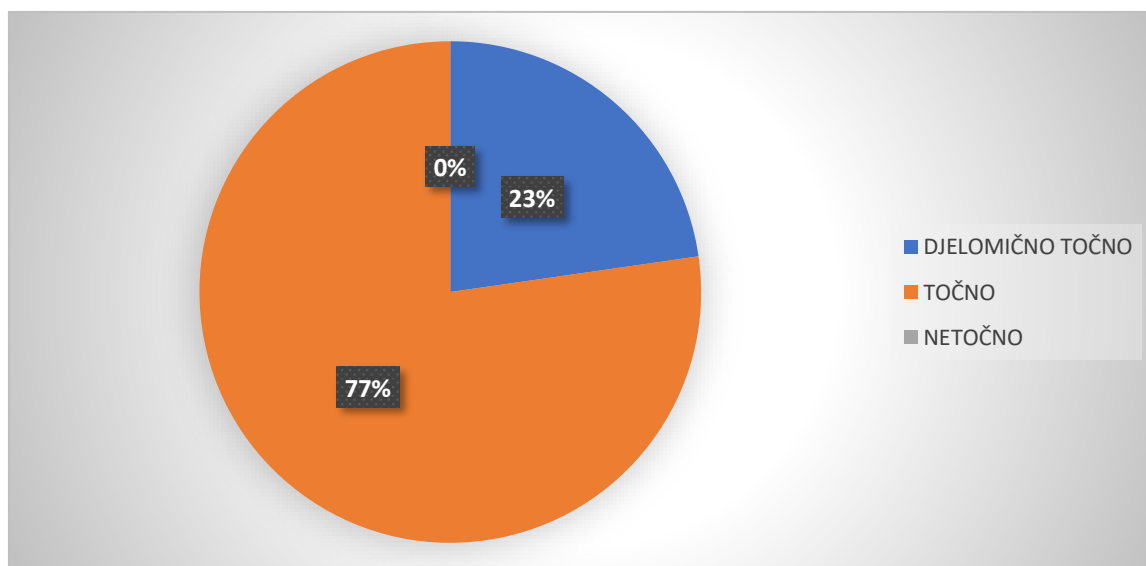
Grafički prikaz 2 – Struktura tržišta trgovine na malo u RH prema ostvarenim prihodima iz 2023. u pojedinom tipu prodajnog mjesta

Izvor: [Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja](#), (pristup: 14.3.2025.)

3. Zaključak/presuda

Grafički prikaz 3 – Točnost članka

Izvor: Izrada studentice

- od ukupno 23 činjenica u članka → njih 6 je djelomično točno, dok je ostalih 17 točno (niti jedna činjenica nije u potpunosti netočna)
- u članku su pojedine tvrdnje logički napisane, ali se ne mogu istražiti i potvrditi statističkim podacima
- analizom se utvrđuje da je članak **77% TOČAN**

4. LITERATURA:

Službena stranica [Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja](#) (pristup: 15.3.2025.).

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, [Prikaz stanja na tržištu trgovine na malo- mjesovitom-robom-pretežno-hranom-picima-i-higijenskim-proizvodima-za-domacinstvo-u-Republici-Hrvatskoj-u-2023.-godini.pdf](#) (pristup: 14.3.2025.).

Ministarstvo gospodarstva RH, [PowerPoint Presentation](#) (pristup: 16.3.2025.)

Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/inflacija>, (pristup: 16.3.2025.)

Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/marza>, (pristup: 13.3.2024.)

Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/konditorski-proizvodi>, (pristup: 14.3.2025.).

Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77062>, (pristup: 20.3.2025.)

Državni inspektorat RH, [Državni inspektorat Republike Hrvatske - Izvješće o obavljenim inspekcijskim nadzorima nad primjenom Odluke o izravnim mjerama kontrole cijena određenih proizvoda i određenih kategorija proizvoda u trgovini na malo](#) (pristup: 16.3.2025.)